

Samrådsredogörelse

Naturresevat för Årstaskogen – Årsta holmar

Innehåll

Sammanfattning	1
Bakgrund.....	2
Hur samrådet bedrivits.....	2
Inkomna synpunkter och kontorens ställningstagande	2
Statliga myndigheter	2
Kommunala nämnder, bolag och förvaltningar	5
Sakägare.....	13
Övriga, ej sakägare.....	21
Kontorens sammanvägda ställningstagande	23

Sammanfattning

Ett förslag till naturresevat för Årstaskogen – Årsta holmar togs fram 2014. Förslaget sändes ut på samråd sommaren 2014. Efter samrådet bearbetade exploateringskontoret tillsammans med stadsbyggnadskontoret och miljöförvaltningen samrådsförslaget utifrån inkomna yttranden och för att möjliggöra fler bostäder i Årstaskogen.

Det reviderade förslaget sändes ut på samråd 22 september till 23 oktober 2017 i enlighet med förordningen om områdesskydd samt kommunallagen till länsstyrelsen, berörda kommunala nämnder och bolag samt till de sakägare som berörs av nya delar av det reviderade förslaget som inte ingick i förslaget 2014. Under samrådet har nio yttranden inkommit. Flertalet samrådsinstanser är positiva till förslaget men framför vissa detaljsynpunkter.

Med anledning av de synpunkter som framförts under samrådet har gränsen justerats så att hela Trollparken med omgivningar ingår i resevatet, ett undantag från resevatets föreskrifter för planerad avloppstunnel har lagts in och vissa mindre justeringar i skötselplanen gjorts.

Stadsbyggnadskontoret

Fleminggatan 4
Box 8314
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 27 300
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se
stockholm.se

Bakgrund

Enligt Stockholm stads budget ska berörda facknämnder arbeta för att instifta ett naturreservat för Årstaskogen och Årsta holmar. 2014 var ett förslag till naturreservat för Årstaskogen och Årsta holmar ute på samråd till sakägare, myndigheter, intresseföreningar och allmänheten. Därefter bearbetade exploateringskontoret tillsammans med stadsbyggnadskontoret och miljöförvaltningen samrådsförslaget utifrån inkomna yttranden och för att möjliggöra fler bostäder i Årstaskogen. Målet var att säkerställa naturreservatet men också att tillskapa ett betydelsefullt antal bostäder, säkra spridningssamband samt att utveckla de rekreativa, ekologiska och kulturhistoriska värden som finns i och kring Årstaskogen.

Hur samrådet bedrivits

Eftersom nya områden lades till skickades det reviderade förslaget till naturreservat ut på samråd i enlighet med förordningen om områdesskydd och kommunallagen till länsstyrelsen, berörda kommunala nämnder och bolag samt till de sakägare som berörs av nya delar av det reviderade förslaget som inte ingick i förslaget 2014. Samrådet pågick 22 september till 23 oktober 2017. Sakägarna fick materialet till handa och lämnade mottagningsbevis. Övriga instanser fick materialet med e-post.

Under samrådet har även yttranden från två andra föreningar än de som fick samrådet kommit in.

Inkomna synpunkter och kontorens ställningstagande

Nedan redovisas de synpunkter som inkom under samrådet. Yttrandena redovisas i sin helhet, anpassade efter stadens mall. För bilagor hänvisas till diariet, dnr 2011-20835. Kontorens kommentarer och ställningstagande redovisas i kursiv stil sist under respektive avsändargrupps rubrik.

Statliga myndigheter

Länsstyrelsen

Det föreslagna reservatet omfattar ett 66 hektar stort område i Stockholms kommun, varav 55 hektar utgörs av land. Området är upptaget i programmet för skydd av tätortsnära natur: *Aldrig långt till naturen, Skydd av tätortsnära natur i Stockholmsregionen* (Länsstyrelsens rapport 2003:20).

Länsstyrelsen konstaterar att enligt Regional utvecklingsplan för Stockholms-regionen 2010 (RUF) samt utställningsförslaget till

RUFS 2050 redovisas det aktuella området översiktligt som ”regional stadskärna”. Det föreslagna naturreservatet överensstämmer dock med kommunens gällande översiktsplan från 2012.

I det nya förslaget har Stockholms stad till delvis tillgodosett Länsstyrelsens synpunkter sedan tidigare samråd. Några punkter kvarstår dock, se vidare nedan.

Förslaget till beslut

Syftet med reservatet

I beslutet redovisas syftena för Årstaskogen och Årsta holmar separat från varandra. Då områdena ändå ingår i samma reservat vore det önskvärt att hålla samman syftesbeskrivningen, skrivningarna kan ändå precisera värden inom de respektive delarna.

Avgränsning

Länsstyrelsen konstaterar att avgränsningen av naturreservatet reviderats sedan föregående samrådsförslag. Den totala arealen har dock inte påverkats nämnvärt då områden såväl tagits bort som lagts till. Merparten av de arealer som tagits bort utgörs av äldre hällmarkstallskog, tallskog på morän samt hällmarker.

Länsstyrelsen anser att det främst ankommer på kommunen att göra de avvägningar som behövs mellan skydd av natur och i detta fall behovet av bostäder. Länsstyrelsen har därför inga synpunkter vad gäller avgränsningen.

Föreskrifterna

Länsstyrelsen finner att föreskrifterna i huvudsak är väl utformade. Länsstyrelsen har följande synpunkter på föreskrifterna:

A7 – enligt föreskriften krävs tillstånd för att avverka träd eller ta bort dött träd med större diameter än 20 cm eller omkrets 70 cm i brösthöjd. Tillstånd behövs inte för träd som fallit eller riskerar att falla över gångväg, kolonistugor eller annan anläggning.

I skötselplanen på sid 43 anges dock att träd inom koloniområdet/fritidsträdgårdarna får inte tas ned utan kommunens tillstånd. Det behöver förtydligas vad som gäller.

B3 - föreskriften bör preciseras mer och inte bara hänvisa till bifogad skötselplan. Förslag på formulering ”Naturvårdande skötselåtgärder såsom [ex: röjning, gallring, ringbarkning, frihuggning, betesdrift och stängsling för bete, igenläggning av diken, anläggning av koloniområde osv.] Åtgärderna specificeras i bifogad skötselplan, bilaga X [ev. hänvisa till karta vid behov].”

Om anordnande och/eller markering av stigar, anläggande av eldplats eller andra friluftsanordningar planeras bör även detta nämnas som en B-föreskrift.

C3 - remissen innehåller förslag på tillträdesförbud för stora delar av Årsta holmar. Att man vill freda känsligt djurliv under vissa perioder är bra, men förslaget är inte tillräckligt genomarbetat när det gäller avgränsning och hur dessa ska fungera i praktiken. Förslaget bör utvecklas så att det i skötselplanen tydligt framgår hur avgränsningar i både land och vatten ska göras. Den intensiva båttrafiken (både farled, fritidsbåttrafik, kanoter etc) ställer sannolikt särskilda krav på utformning.

D - undantag från reservatsföreskrifterna. Undantaget för reservatskötseln bör precisera närmre vilka skötselåtgärder som är aktuella, och kan med fördel hänvisa till B-föreskrifterna, där planerade åtgärder bör räknas upp (se förslag ovan).

Reservatsbeslutets förenlighet med mål, planer, program och befintliga verksamheter

Miljö kvalitetsmål - reservatsbildningen torde även bidra till uppfyllandet av miljö kvalitetsmålet ”Ett rikt växt- och djurliv”, genom att bl.a. stränder och äldre skog med dess biologiska mångfald skyddas från exploatering. Även ”Levande skogar” kan vara aktuellt.

Aldrig långt till naturen - i detta avsnitt kan gärna nämnas att förslagen ingår i programmet *Aldrig långt till naturen, Skydd av tätortsnära natur i Stockholmsregionen* (Länsstyrelsens rapport 2003:20).

Skötselplanen

Skötselplanen har granskats översiktligt, främst i syfte att stämma av överensstämmelsen med föreskrifterna. Förslagen till skötsel kommenteras i övrigt inte.

Sjöfartsverket

Sjöfartsverket bedömer att de åtgärder som kan komma att krävas för att uppfylla sjöfartens behov täcks väl in under ”Reservatsföreskrifter, punkt D – Undantag från reservatsföreskrifterna” och har därför inga invändningar mot förslaget.

Kontorens ställningstagande

Kontoren anser att syftet behöver vara olika för Årsta holmar och övriga Årstaskogen, och att det bäst beskrivs som i remitterat förslag. Ett förtydligande om tillstånd från ansvarig förvaltning för trädfällning i koloniområden har lagts in i skötselplanen.

Föreskrift B3 har förtydligats när det gäller naturvårdsåtgärder. Markering av stigar, anläggande av eldplats eller andra friluftsanordningar kommer i första hand vara aktuellt på mark där staden har rådighet. Om sådana anordningar behöver tillkomma på mark där staden inte har rådighet bör särskild överenskommelse med rättighetsinnehavare göras, och därför bör inte sådana åtgärder läggas in i föreskriften.

Hur tillträdesförbudet på Årsta holmar ska genomföras kan lösas under vintern 2018. Kontoren bedömer att undantaget för reserivatsskötseln är tillräckligt preciserad under D.

"Ett rikt växt- och djurliv" har lagts till i texten om nationella miljökvalitetsmål. Redovisningen av nya naturreservat i Stockholms stad i programmet "Aldrig långt till naturen" byggde på Översiktsplan 99. Eftersom den översiktsplanen inte längre gäller anser kontoren att någon hänvisning till programmet inte bör göras.

Kommunala nämnder, bolag och förvaltningar

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Stadsdelsnämnden beslutade den 19 oktober att återropa stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande som yttrande.

Stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande

Förvaltningen kan konstatera att reservatsgränsen justerats jämfört med samrådsförslaget från 2014 och att ytan i föreliggande förslag motsvarar 99,3 % av den tidigare. De uppskattade kostnaderna för driften enligt skötselplanen uppgår till 1,5 mnkr vilket är en ökning från 1,35 mnkr i tidigare förslag. Investeringskostnaderna har ökat till 2,0 mnkr från 1,4 mnkr i det tidigare förslaget. Det är viktigt att poängtera att reservatets föreskrifter övertrumfar andra föreskrifter och regler vilket kan få potentiellt stora konsekvenser för dels drift och underhåll men även för kommande utveckling av området.

Förvaltningen ställer sig positiv till att naturreservat upprättas för Årstaskogen och Årsta holmar. Förvaltningen efterfrågar dock att den föreslagna gränsen för reservatet justeras i två fall. För det första är förvaltningen positiv till att reservatets östliga gräns justerats jämfört med samrådsförslaget från 2014. Förvaltningen efterfrågar dock att Stugans koloniområde i sin helhet införlivas i naturreservatet. Detta skulle skapa en ökad tydlighet, förenkla driften av koloniområdet samt förstärka de ekologiska sambanden mot Nackareservatet och Tyrestakilen. I det andra fallet efterfrågar förvaltningen att Trollparken i närheten av Sköntorpsvägen norr om fastigheten Ormhammaren 1, i sin helhet införlivas i naturreservatet på grund av att den nyligen renoverades och är en populär målpunkt.

Förvaltningen föreslår dessutom en ändring av skötselplanen avseende yta Ö3 med tillägget att föryngring av fruktträdbestånd genomförs samt iordningsställning av ytor. Detta tillägg skulle innebära ökade investeringskostnader för förvaltningen. Förvaltningen vill även informera om att hundrastgård med tillhörande utsiktsplats med bänkar utreds med en föreslagen placering norr om fastigheten Sköntorp 2. Förvaltningen ser även ett behov av ytterligare en hundrastgård i östra delen av det föreslagna naturreservatet i och med att hundrastgården vid Bolidenplan försvinner när området exploateras med ny bebyggelse.

Förvaltningen efterfrågar därutöver att de ekologiska nätverken som Årstaskogen är en del av stärks mot befintliga grönområden och -stråk. Förvaltningen anser att det även kan upprättas nya gröna samband när Årsta exploateras och bebyggs, genom grönkompensationsåtgärder som förstärker ekosystemtjänsterna. Detta är viktigt i såväl små som stora exploateringsprojekt där naturmark tas i anspråk för ny bebyggelse.

Stockholms stad planerar att uppföra ca 11 000 nya bostäder i och omkring Årsta vilket kommer innebära många nya människor till Årsta. Förvaltningen anser därför att det är viktigt att Årstaskogen utvecklas som rekreationsområde och att naturreservatets målpunkter tillgänglighetsanpassas i möjligaste mån. Förvaltningen vill också poängtera att platser utanför reservatet utreds och beaktas för att tillskapa grönytor för rekreation på grund av det hårda exploateringsstrycket i Årsta. Förvaltningen anser att det är viktigt att poängtera att naturreservatet inte kan ersätta stadsparker, lekplatser och andra platser för rekreation som behövs i en tät stad.

Förvaltningen konstaterar att förskolan på Ottsjövägen 26 ligger inom den föreslagna reservatsgränsen, men i en byggnad med tillfälligt bygglov. När denna byggnad avvecklas måste verksamheten flyttas till annan plats utanför naturreservatet. Förvaltningen efterfrågar av exploateringskontoret att i samråd med förvaltningen hittar en lämplig ny plats för förskoleverksamhet, i god tid innan bygglovet löper ut.

Förvaltningen anser därutöver att det finns möjlighet att anlägga en enkelriktad bussgata mellan Sköntorpsvägen och Ottsjövägen, där det idag finns en asfalterad parkväg. Denna bussgata kan stödja en effektivare kollektivtrafikförsörjning för stora delar av norra Årsta samt ge en bättre kommunikation till målpunkter vid Årstaliden. Förvaltningen vill dock poängtera att en dylik bussförbindelse kan få negativa effekter på ekologisk mångfald, spridningsmöjligheter

för fåglar och insekter men även på folk- och kulturliv i och omkring Årstaliden.

Förvaltningen är slutligen negativ till det regionala cykelstråk som planeras genom det föreslagna naturreservatet eftersom anläggningen skulle kräva stora ingrepp i naturmiljön. Ett regionalt cykelstråk i det här läget kan i och med skymda siktlinjer komma i konflikt med driftsfordon och oskyddade trafikanter. I det fall ett regionalt cykelstråk anläggs anser förvaltningen att föreskrifterna för asfaltering av cykelväg bör omformuleras för att inte gälla regionala cykelstråk samt att dragningen av stråket i möjligaste mån anpassas efter platsens förutsättningar.

Södermalms stadsdelsnämnd

Stadsdelsnämnden beslutade den 26 oktober att i huvudsak ställa sig bakom stadsdelsförvaltningens förslag till beslut.

Stadsdelsnämnden förordar att det i beslutet skrivs in skrivs in att reservatsföreskrifterna inte utgör något hinder för sådana förändringar av Årstabron som krävs för dess funktion.

Stadsdelsnämnden uppdrar åt stadsdelsförvaltningen att sätta upp skyltar med information om biologisk mångfald och ekosystemtjänster.

Därutöver anför nämnden följande:

I detta lyfter vi Årsta Holmar dvs den del av det föreslagna naturreservatet som innefattas stadsdelen. I förslaget till beslut (sid 18) föreslås att eventuella framtida förändringar av Årstabron ska föregås av beslut om att krympa naturreservatet. Vi anser att en bättre lösning är att i reservatsföreskrifterna skriva in och samtidigt ange villkor för sådana förändringar av Årstabron som i framtiden kan krävas för att bronns funktion ska kunna upprätthållas.

Årsta holmar har paradoxalt nog sitt största värde för Söderborna genom att vara en hemvist för fågelliv och bävvar. Det är samtidigt angeläget att vi som bor här under ordnade former får möjlighet att (utanför fåglarnas häckningstid) besöka öarna. Vi ställer oss därför bakom förvaltningens förslag om båtturer sommartid, men vill samtidigt att staden prövar möjligheten att utsträcka turerna även till de nya bostadsområdena på andra sidan Årstaviken, vid Liljeholmen.

Stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande

Stadsdelsförvaltningen anser att förslaget att bilda ett naturreservat i Årstaskogen och på Årsta Holmar är mycket positivt. Det är stor vikt att området skyddas för framtiden då bland annat Årsta holmar

uppvisar en osedvanlig rik flora och fauna i ett centralt läge i staden.

Förvaltningen anser att det reviderade förslaget är väl genomarbetat och kommer att vara en viktig förutsättning för att kunna bevara Årsta holmars naturvärden långsiktigt. Förvaltningen konstaterar att de synpunkter stadsdelsnämnden lämnade i samband med remissvaret 2014 har tillgodosetts.

Förvaltningen har tagit fram en fördjupad och detaljerad skötselplan för Årsta holmar, *bilaga 3*. Den övergripande framtagna skötselplanen ligger till grund för den fördjupade skötselplanen.

Stadsdelsförvaltningen förutsätter att de ökade årliga kostnaderna som uppkommer vid ett inrättande av ett naturreservat kompenseras. Förvaltningen anser även att det är mycket viktigt att Årsta holmar blir tillgängligt för allmänheten när inte fågelskyddet gäller. Detta förutsätter att en båtförbindelse upprättas och att medel avsätts för detta.

Idrottsförvaltningen

Områdets utsträckning

Idrottsförvaltningen ser överlag positivt på exploateringskontoret, stadsbyggnadskontoret samt miljöförvaltningens mål att skapa ett naturreservat av området. Därtill bedömer idrottsförvaltningen att konflikter kan undvikas mellan verksamheterna, anläggningarna och de föreslagna naturreservatsföreskrifterna. Inom det föreslagna området finns flera verksamheter och anläggningar, varav idrottsförvaltningen handhar arrendet och utvecklandet för tre båtklubbar.

Därutöver har idrottsnämnden på uppdrag av kommunfullmäktige under 2017 tagit fram en strategi för det rörliga friluftslivet i Stockholms stad. Strategin antogs av idrottsnämnden den 17 oktober 2017 och förväntas inom kort antas av kommunfullmäktige som ett stadsövergripande styrdokument. Utifrån målsättningarna i den kommande strategin vill idrottsförvaltningen särskilt poängtera vikten av att stockholmare får möjlighet att kunna utöva ett tillgängligt, tätortsnära rörligt friluftsliv. Sedan det första samrådet ägde rum har gränserna för naturreservatet ändrats och förvaltningen ser risker med att tillgängligheten i naturområdet för stockholmarna kan begränsas.

Beslutskartan delar även fortsatt upp Dianelund båtsklubbssområde i två delar. För vidare sammanhållen verksamhet är det önskvärt att hela båtklubbens markområde omfattas av naturreservatet; likt den

utökade omfattningen av naturreservatet som vidtogs för att koloniområdet Stugan inte skulle delas mitt itu. På så vis skapas ett enhetligt regelverk kring verksamhetens utövning samt kringliggande mark. Dianelund arbetar aktivt med miljöfrågor och i enighet med båtklubbens egna yttrande skulle en naturreservatsklassning ligga i linje med båtklubbens arbete.

Det utlämnade markområdet, om det ej skulle komma att omfattas av naturreservatregleringen, kan därmed även riskera att användas för andra ändamål varpå verksamheten påverkas. För att främja båtlivet räcker det inte med att tillhandahålla föreningarna med bryggor och båtplatser; för att verksamheten ska fungera krävs även upptagningsområde samt utrymme för vinterförvaring. Därav är det än mer viktigt att hela markområdet omfattas av samma reglering för att trygga verksamheten som helhet. Därtill präglas Dianelunds båtklubb av öppenhet utan stängsel varpå målsättningen att skapa en strandpromenad nära vattnet inte förhindras, utan snarare främjas. Därmed saknas skäl till att inte trygga båtklubbens hela verksamhet även inför framtiden.

Idrottsförvaltningen uppskattar därutöver svaret till båtklubbarnas yttrande där det förtydligades att biltrafiken till båtklubbarna inte kommer att förhindras eller begränsas. Vid Dianelunds båtklubb har idrottsförvaltningen bland annat investerat i en ny sjösättningsramp öppen för allmänheten. Tillgång till rampen med transportmedel är därmed av yttersta vikt.

Tillståndsplikt

Idrottsförvaltningen vill tillägga att undantaget från reservatsföreskrifterna bör ha som innebörd att samtliga bryggor och hamnanläggningar i sin helhet får bytas ut. Den formen av underhåll är en normal del av idrottsförvaltningens underhållsplan av båtsportsverksamheten. Det vore även önskvärt att texten fick följande tillägg:

”D. Undantag från reservatsföreskrifterna

Föreskrifterna utgör inte hinder för åtgärder som krävs för den normala verksamhetsdriften och/eller skötseln samt underhåll av områdets byggnader och anläggningar, eller för åtgärder som framgår av till naturreservatsbeslutet hörande skötselplan, såsom underhåll av vägar, stigar, skyltar, stränder, naturvårdsåtgärder eller normal skötsel av befintliga koloniträdgårdar.”

Båtklubbarna omfattas tex av föreskrifter som kräver skyltning etcetera i enlighet med klubbarnas arrendeavtal med idrottsförvaltningen. Ändringen i lydelsen skulle även vara i linje med

grundtanken att det nya reservatområdet inte ska kollidera med befintliga verksamheter.

Idrottsförvaltningen vill även att föreskriften i A.11 ändras till följande lydelse:

"Det krävs tillstånd för att nyanlägga eller utöka befintliga bryggor och hamnar, eller på annat sätt hårdgöra stränder. Tillstånd krävs dock ej vid utökning inom detaljplanelagt vattenområde."

Alternativt att vattenområdet vid båtklubbarna lämnas utanför naturreservatet, varpå endast strandlinjen och marken omfattas. Enligt skötselplanen ter sig strandlinjen vara av prioritet för naturreservatet medan vattenområdet i sig är av mindre vikt. På så vis, i enlighet med idrottsförvaltningens föregående yttrande, förhindras inte idrottsförvaltningens framtida utveckling av fritidsbåtssporten med utökade platser. Som grund för beslutet kring naturreservat påtalas Stockholms befolkningstillväxt, det ökade behovet av tätortsnära möjligheter samt Årstavikens geografiska läge vid gränsen mellan Saltsjön och Mälaren. Samma grunder som ligger i idrottsförvaltningens intresse att i framtiden kunna utöka antalet platser ute i vattenområdet. Idrottsförvaltningen har som krav att båtsporten ska utvecklas i enighet med uppsatta miljömål, varpå en utökning av bryggor inte skulle ske i strid med naturreservatets syften i allmänhet och miljölagkrav i synnerhet. Därav anser idrottsförvaltningen att det saknas grund till att skapa ytterligare tillståndskrav för vattenområdet kring båtklubbarna.

Skötselplan

Idrottsförvaltningen ställer sig mycket positivt till Skötselplanens mål för Anläggningarna (A1, A2, A3), målen är generellt i linje med Stockholm stads fritidsbåtspolicy. Idrottsförvaltningen arbetar aktivt tillsammans med båtklubbarna för att få till en miljövänligare båtsport, bland annat genom att få till giftfria båtbottnar och båtbottentvättar för att helt utesluta användandet av giftiga bottenfärger. Samtliga krav på erforderliga tillstånd från kommun för båtklubbarna att vidta åtgärder ligger därtill i linje med idrottsförvaltningens arrendeavtal med båtklubbarna i Stockholms stad.

Idrottsförvaltningen önskar dock ett förtydligande i Skötselplanen kring målen för A1, A2 samt A3 med följande tillägg: *"Möjlighet till båtverksamhet inkluderat vinterförvaring inom föreningslivet"*. Tillägget önskas i syfte att naturreservatet inte kan komma att hindra båtklubbarna från att använda den arrenderade marken för uppställning av båtar under vintertid likt tidigare nämnt.

Idrottsförvaltningen ser däremot inga andra hinder med den föreslagna skötselplanen.

Stockholm Vatten och Avfall

På Årsta Holmar har Stockholm Vatten inga anläggningar och har därför inga synpunkter på förslaget.

Inom Årstaskogen finns däremot flera anläggningar som behöver skyddas och vara tillgängliga för drift och underhåll. Längs Årstaviken finns avloppstunnlar som ligger parallellt med det planerade naturreservatet. Tunnlarna ligger i berg men till dessa ansluter ledningar i markplanet.

Konfliktpunkterna beskrivs utförligare nedan. Numren refererar till numrering i bifogad karta.

1. Inom områdesmarkeringen finns en infart till ett större driftutrymme i berget. Infarten sker via parkvägen från Årstadal. Denna måste vara tillgänglig för något större fordon typ lastbil. Tillsynen är relativt frekvent men sker mestadels med personbil eller pickup. Inom området finns också en större utloppsledning från driftutrymmet och tillhörande dagvattentunnel. Utloppsledningen mynnar i strandlinjen. I området finns även en betongkammare med synligt avluftningsrör.
2. Inom detta område finns en större betongkammare som fördelar kombinerat avloppsvatten mellan tunnlarna. I kammaren finns också en möjlighet till bräddning både till bäckravinen och till en ledning som ligger parallellt med ravinen och som mynnar i Årstaviken. (se röd linje i kartan). Avloppet från Årsta Gård ansluter också till kammaren.
3. Här finns ett borrhål för spillvatten ner till underliggande avloppstunnel. Parallellt med avloppsledningen finns också en dagvattenledning, och den fortsätter förbi borrhålet markförlagt ända ner till Årstaviken där den mynnar i strandlinjen.
4. Här finns en spillvattenledning som leder till ett borrhål ner till underliggande spillvattentunnel. Även en dagvattenledning som mynnar direkt ut i terrängen finns här.
5. Inom koloniområdet Dianelund finns en spillvattenledning som leder till ett borrhål och underliggande spillvattentunnel. Även här finns en dagvattenledning som mynnar direkt i terrängen. Det kan i närtid bli aktuellt med ledningsarbeten på denna ledning för att åtgärda de olägenheter dagvattnet innebär för koloniområdet. Vilka åtgärder detta arbete kräver är svårt att ange i dagsläget.

6. I höjd med Skanskvarnsskolan finns ytterligare ett borrhål till underliggande spillvattentunnel.

BT- Behov av Tillträde. På ytterligare ett antal ställen (6st) finns beteckningen BT. Dit har Stockholm Vatten behov av att nå fram med fordon. De flesta punkterna nås via den parkväg som går längs Årstaviken. Den möjligheten måste finnas kvar också i framtiden.

Stockholm Vatten planerar en ny avloppstunnel från Bromma till Sickla som kommer att gå under en av de befintliga tunnlarna genom hela naturreservatet. Den kommer inte att påverka i markytan. Möjligen kan det i framtiden bli aktuellt med ytterligare ett borrhål vid betongkammaren i område 2 ner till den nya tunneln för att helt kunna slopa bräddningen i denna punkt.

En ytterligare notering behöver göras angående de nya bostäderna som planeras utanför naturreservatet. På grund av de höjdförhållanden som råder blir det troligen svårt att kunna avvattna åtminstone delar av dessa till ledningar i befintliga gator eftersom de ligger högre.

Det kan därför i samband med den nya byggnationen bli nödvändigt att gå in i reservatet med nya ledningar och nya borrhål för anslutning av avloppet till befintlig tunnel. Hur dagvattnet från de nya bostäderna skall hanteras och vilken påverkan det kan få på reservatet om nya dagvattenledningar behöver dras genom området ner till Årstaviken behöver beaktas.

Med tanke på ovanstående måste det framgå vilka undantag som behöver anges i reservatsbestämmelserna för att Stockholm Vatten skall kunna underhålla och sköta driften på sina anläggningar.

Kontorens ställningstagande

Reservatsgränsen har ändrats så att hela Trollparken med omgivningar ingår i reservatet. I övrigt anser kontoren att den avgränsning som gjorts är en lämplig avvägning mellan Årstaskogens natur-, kultur- och rekreationsvärden och eventuellt framtida behov av förändrad markanvändning.

Ett förtydligande om föryngring av fruktträdsbestånd på yta Ö3 har lagts in i skötselplanen.

Eventuella framtida mindre förändringar av Årstabron kan prövas genom ett reservatstillstånd varvid villkor kan ställas. Större förändringar, som större breddningar, är lämpligare att möjliggöra

genom en justering av reservatsgränsen. En sådan justering kräver synnerliga skäl och föregås alltid av en noggrann prövning och ska förbindas med kompensationsåtgärder.

Att även driften vid områdets anläggningar är undantagen från föreskrifterna har förtydligats. En utökning av antalet bryggor jämfört med idag bör tillståndsprövas, även om det är tillåtet enligt gällande detaljplan. Ett förtydligande om vinterförvaring inom båtklubbarnas område har lagts in i skötselplanen.

Ett undantag från reservatsföreskrifterna för planerad avloppstunnel, i de fall den inte berör markytan inom reservatet, har skrivits in. I övrigt bedömer kontoren att de behov Stockholm Vatten och Avfall har i området inte hindras av reservatsbildningen.

Sakägare

Koloniträdgårdsföreningens Skanskvarn

Sammanfattning

Vi välkomnar att Årstaskogen blir naturreservat, under förutsättning att *hela* Årstaskogen omfattas av reservatet, och inte bara den del som nu anvisas, där vissa områden undantagits för uppenbar exploatering av viktig skogsmark. Ett av syftena med reservatet är att skydda och bevara områdets funktion som kärnområde för växter och djur, med fokus på sammanhållna barrskogsområden med grova gamla tallar, variationsrik ädellövskog, naturstränder och skyddsvärda arter. Ekosystemtjänsterna behöver förstärkas i städerna för att mildra effekterna av klimatförändringarna - det är verkligen inte läge att hugga ner träd och öka andelen hårdgjord mark i städerna. Ändå innebär nuvarande förslag att stora delar av den nuvarande skogen lämnas utanför naturreservatet, fritt för exploatering.

Det är tydligt att de farhågor vi haft om exploatering för bostäder, garage, butiker och vägar (*se tidigare remissvar i bilaga 1 och 2*), håller på att besannas, dvs att områden som lämnas utanför gränsdragningen kommer att exploateras. Det finns redan långt gångna byggplaner i direkt anslutning till våra staketgränser.

Vi i Koloniträdgårdsföreningen Skanskvarn motsätter oss planen på att exploatera Årstaskogen genom att bygga ca. 1000 nya lägenheter. Vi vill att *hela skogen* ska bli naturreservat.

Den 16 oktober överlämnades 7.767 namnunderskrifter mot exploateringen av Årstaskogen till exploateringsnämndens ordförande Jan Valeskog.

Vad är Koloniträdgårdsföreningen Skanskvarn (fd. Stugan)?

Vi är en koloniträdgårdsförening i Årstaskogen med 23 stugor och två odlingslotter. Föreningen hette tidigare Stugan, och ännu tidigare Ensta-Sundsborg med anor från 1917, vi firar alltså 100 år i år! Koloniområdet var från början större än vad det är nu. Det sträckte sig förbi gymnasiet och upp mot Skagersvägen där det fortfarande syns spår av fruktträd och andra trädgårdsväxter mellan bergsknallarna. Vi är en av tre koloniträdgårdsföreningar inom det område som föreslås bli naturreservat. I förlängningen efter vårt område västerut ligger föreningen Dianelund och längre bort Årstalidens koloniträdgårdsförening. Vår förening ligger längst åt öster i Årstaskogen, alldeles bakom Värmdö Gymnasium vid Gullmarsplan, och är en av de naturliga entréerna till Årstaskogen. I avsaknad av gatuadress anger vi Simlångsvägen bakom gymnasiet, vilket visat sig vara en tydlig och naturlig hänvisning.

Skanskvarns läge

Vi vill självklart att *hela koloniområdet* hamnar inom naturreservatet, just nu är två eller tre lotter placerade utanför reservatsgränsen och det är oklart vad anledningen till det är samt hur många stugor det faktiskt rör sig om. Vi är ytterst tveksamma till att de stugor som hamnar utanför reservatet kommer att kunna ges plats någon annanstans i föreningen och definitivt inte utanför föreningens nuvarande gränser när ett naturreservat väl kommit till stånd, eftersom man inte får bygga i ett naturreservat. Skulle de lotter med stugor som hamnar utanför reservatsgränsen försvinna, försvårar det arbetet för en redan liten förening, som då decimeras med tre medlemmar, med allt vad det innebär.

En annan aspekt som oroar oss är förutsättningarna för att odla och vara på våra lotter under tiden det byggs utanför koloniområdet, vi befarar att vi kommer att behöva stå ut med byggcontainrar, maskiner, och sprängningar medan det byggs, samt när el, vatten och infrastrukturnät skall dras till de nya bostäder som planeras. Vi är oroande för att en reservatsgräns som tillåter bilvägar och bostäder precis utanför våra staket kommer att innebära problem med dagvattenavrinning, störande trafik samt påverkan på kulturmiljön men även mer skugga och därmed göra det svårare för oss att odla, många av våra lotter är redan nu skuggiga pga norrläget. Vi tror dessutom att det finns risk för att bebyggelse tätt inpå oss kommer innebära konflikter med de nya grannarna, bostadsrättsägare som måste tänka på sina mångmiljoninvesteringar. Vi eldar ju grenar från beskärning två gånger per år, och gödslar våra trädgårdar flera gånger per säsong och det är inte alla som har förståelse för detta när de planerat att sitta på sin balkong en varm sommarkväll. Det är helt enkelt ogenomtänkt att placera balkonger och fönster precis ovanför våra lotter.

Erfarenheten från andra koloniområden (t.ex. Årstafältets Koloniområde) som flyttats pga exploatering säger oss att ett löfte om kompensation väger lätt och att ersättningen inte kommer att motsvara det vi redan har utan visa sig vara värdelöst när det väl är dags.

I beslutsdokumentet för reservatsgränsen måste det därför vara säkerställt att de kolonister som hamnar utanför reservatsgränsen erbjuds en ny tomt i området där det ingår bygglov för stuga samt ersättning för kostnader som nybygge eller flytt av en stuga och växter skulle innebära. I de fall kolonisten som hamnar utanför området inte vill flytta sin stuga eller bygga nytt på den anvisade platsen ska ekonomisk ersättning utgå för att denne ger upp sin lott. De alternativa platser som erbjuds oss måste vara soliga och med odlingsbar jordmån.

Vilka konkreta planer på ersättning finns för oss kolonister?

Bakgrund

2014 års reservatsförslag

Dåvarande majoriteten i Stockholms kommunfullmäktige – Alliansen, lade 2014 fram ett förslag till beslut avseende naturreservat. Förslaget gick ut på remiss till ett antal myndigheter, förvaltningar, föreningar och sakägare. Förslaget mottogs i stort positivt. Det de flesta hade invändningar emot var gränsdragningen, framför allt österut, där gränsen drogs mitt i vårt koloniområde, och därigenom utelämnade ett stort antal kolonilotter, men än viktigare hamnade viktiga spridningsvägar utanför området. Reservatsförslaget klubades dock aldrig igenom före maktskiftet i Stadshuset.

2017 års reservatsförslag

I maj 2017 lades ett nytt förslag fram, det fjärde i ordningen sedan 1996. Då detta förslag innehöll planer på hård exploatering av Årstaskogen, mottogs det med massiv kritik från medborgarna. Vid jämförelse med äldre förslag innehåller det senare en annorlunda gränsdragning som uppenbart skall gynna vidare exploatering av skogen, och hysa plats åt uppemot 1000 nya bostäder.

De områden som nu gjorts tillgängliga för exploatering är de flacka, lättillgängliga områdena, som idag flitigt används av skolor, förskolor, lekande barn, motionerande och till övrig rekreation. Kvar lämnas en brant, norrliggande slänt och strandpromenaden som redan omfattas av strandskyddet. Exploateringsnämnden och exploateringskontoret äger ärendet, men det senare sitter dessutom på två stolar, då de samtidigt har i uppdrag att markanvisa 8500 bostäder i

Stockholm under 2017. Vi i koloniföreningen Skanskvarn ifrågasätter lämpligheten i att exploateringskontoret är drivande i reservatsärendet. Exploateringskontoret ansåg dessutom att ett nytt samråd inte var nödvändigt, men efter massiva protester insåg man att man faktiskt var tvungna att genomföra dessa, enligt områdesskyddsförordningen och kommunallagen. Nuvarande samråd är skrattretande litet om man jämför med det som gjordes 2014. Det har endast gått ut till Länsstyrelsen och fem andra myndigheter, nämnder, förvaltningar och två sakägare. Att jämföra med de ca. 35 remissinstanser som fick yttra sig 2014. Den webbenkät som öppnades under augusti 2017 angående Årstaskogens framtid för att - enligt Stockholms stads hemsida - få in kunskap, idéer och synpunkter för den fortsatta planeringen av Årstaskogen, visade sig utgå från att det skulle byggas bostäder, och att skogen i dess nuvarande form inte kunde bevaras. De över 3000 svar och synpunkter som kom in visade sig vara i stort sett värdelösa då exploateringskontorets projektledare hävdade att synpunkterna inte skulle tas i beaktande vid beslut av reservatsgränserna, utan enbart i samband med exploateringen. Det förslag till beslut, samt skötselplan som nu presenterats, har inte ändrats något nämnvärt sedan 2014 års förslag, med undantag för den nya gränsdragningen, och det faktum att det verkar klart att exploatering kommer att äga rum. Stora delar vital biologisk mångfald hamnar utanför den föreslagna naturreservatsgränsen, och rekreativa värden åsidosätts grovt.

Avsaknad av analys

Markytan i Årstaskogen är mycket värdefull och det är uppenbart att de nya gränserna har gjorts efter var det är lukrativt att bygga och inte efter vilka områden som på grund av sina ekologiska och rekreativa värden ska ingå i reservatet. Vid en jämförelse mellan dagens föreslagna gränsdragning och det förslag som arkitektfirman Andersson Arfwedson Arkitekter AB tog fram till Erik Wallin 2014 framstår de i det närmaste identiska. Det är inte så gränserna för ett naturreservat bör sättas, varför kopieras byggherren Erik Wallins formuleringar i införsäljningen av reservatet till medborgarna? Det nya förslaget grundar sig alltså på förslag från arkitekter och byggherrar, innan naturreservatet antagits och utan att analysera vilka naturvärden som försvinner specifikt i dessa delar och utan hänsyn till påverkan av Årstaskogens ekologiska kärnområde i stort. Behovet av bostäder i Stockholmsregionen är stort, men alternativa platser har inte utretts och staden bör enligt oss ha ett mer långsiktigt, hållbart tänkande. Det går inte att kompensera avverkning av flerhundraåriga träd. Trycket på Årstaskogen kommer att bli allt hårdare när tiotusentals nya invånare flyttar in i Slakthusområdet, Söderstaden, Liljeholmskajen, Årstafältet, Årstastråket, samt allmän

förtätning av Årsta, Johanneshov och Årstahuset vid Årstabergs station och därför bör skogen bevaras i sin nuvarande storlek.

Under de mer än 20 år som ett naturreservat varit föremål för diskussion har flera förslag lagts fram, men ännu har inga beslut fattats. Dock har ytan för reservatet minskat för varje nytt förslag. I 2017 års förslag är ytan ca. 40% mindre än det första förslaget från 1996. Samtidigt som befolkningen i Årsta med omnejd under samma period ökat från 17000 till runt 30000 invånare. Därmed ökar också behovet av rekreations- och grönområden i närmiljön. Utöver detta tillkommer planerad och inledd bebyggelse i Årstaberg, Årstadal, Årstastråket, Årstafältet och Johanneshov. I Stockholm utgör exploatering det största hotet mot djur och natur, och därför är ett naturreservat högaktuellt för att skydda Årstaskogen mot vidare exploatering.

Ekologi/Biologi

Årstaskogen och Årsta holmar utgör tillsammans med Årstaviken ett ekologiskt viktigt område och måste anses som en unik miljö i ett storstadsområde. Ett kärnområde med betydelsefulla barrskogs-, ädellövs- och strandmiljöer som bedöms ha högt artvärde med en del rödlistade och ibland hotade arter. Årstaskogen är av en ålder och karaktär som till största delen försvunnit i produktionsskogsbruket. Nuvarande storlek på skogen medför att en del arealkrävande skogsmesar (tofsmes och svartmes) häckar i området, men risken är stor att Årstaskogen i dag ligger på gränsen i storlek för att kunna bevara sin mångfald på egen hand och de redan nu svaga spridningsvägarna i både nord/sydlig och öst/västlig riktning blockeras med nuvarande förslag. Att ytterligare minska denna yta påverkar, med största sannolikhet, den biologiska mångfalden negativt.

Bland Årstaskogens värden tar man i 2014 års förslag upp den gamla tallskogen med tallticka och ädellövskogen som särskilt värda att bevara. I senaste reservatsförslaget, som möjliggör för exploatering, tas stora delar värdekärna med gammal tall bort liksom viktiga delar med återväxt och föryngring, vilket riskerar att leda till utarmning av områdets biologiska mångfald och svårigheter för arterna att leva kvar på lång sikt. Stora delar av hällmarkstallskogen samt merparten av ädellövskogen och den lövskog som domineras av hägg, björk och asp, ligger utanför reservatets föreslagna gränser, dessa påpekas som viktiga för att bevara de ekologiska sambanden mellan Nacka och Årstaskogen i Skötselplanen. Dessa spridningssamband som dessutom innefattar ett stort antal naturliga entréer måste undantas från exploatering, både inom och utanför naturreservatet. Inventeringar av fladdermöss 2016, i samband med tunnelbaneut-

redningar, visade på förekomst av fladdermöss i Årstaskogen nedanför Skanskvarn. Fladermöss är fridlysta. Andra fridlysta arter i Årstaskogen är padda.

Arealen ädellövskog i Stockholms län är försvinnande liten och därför är det mycket viktigt att inkludera ädellövskog i ett naturreservat när ädellövskog finns representerad i en skog. Med nuvarande naturreservatsförslag utelämnas en stor del av utpekad ädellövskog nedanför Skanskvarn. Här är ädellövskogen flerskiktad och består av alm, lind, lönn, ek och ask. Barken på ädellövträd, i synnerhet asp och ask som har rikbark, är livsutrymme för artspecifika insekts-, lav- och svamppopulationer. I ädellövskogens markskikt återfinns många arter växter och svampar och ädellövträden är också viktiga för insekter och fåglar. Skogen riskerar att kännas mindre tillgänglig eftersom bebyggelse, vägar och trafik kommer att hindra människor att komma in i den. Vi i Koloniträdgårdsföreningen Skanskvarn tror inte att bostadsbristen löses genom att ta bort de värden som gör Stockholm unikt, nuvarande förslag kommer medföra att stora delar av en fantastiskt fin och skyddsvärd skog försvinner och det går aldrig att återskapa. Hela skogen bör skyddas och skötas naturvårdsmässigt för att säkra skogen som ekologiskt kärnområde. För att spridningsvägarna ska kunna behållas behövs ett större reservatsområde.

Vad händer med de arter som reservatet inrättas för att skydda? Varför ens inrätta ett reservat?

Kulturhistoriska värden

I Årstaskogen återfinns tre Koloniträdgårdsföreningar - Årstaliden, Dianelund och Skanskvarn - och Årsta gård. De sista tre har, tillsammans med omgivande naturmark, av Stadsmuseet klassats som kulturhistoriskt, eller särskilt kulturhistoriskt värdefulla. Hur tas de kulturhistoriska värdena i beaktande? Kulturförvaltningen skrev t.ex. i sitt samrådsyttrande 2014 att man borde ha övervägt att föreslå Årstaskogen som kulturreseptat. Trots det har man inte inkluderat hela vårt koloniområde och dessutom vill man lägga reservatsgränsen precis intill båda koloniområdena Skanskvarn och Dianelund. Varför görs inget nytt samråd med kulturförvaltningen?

Barnperspektivet

Skolor och förskolor i Årsta med omnejd, använder skogen för sin pedagogiska verksamhet. En exploatering av skogen skulle innebära att barnen förlorade de närgrönområden som de dagligen använder. Kommunen har ett ansvar att se till att FN:s barnkonvention - som dessutom snart blir svensk lag, efterlevs i alla beslut som rör barn, trots detta har ingen barnkonsekvensanalys gjorts.

Koloniträdgårdsföreningen Skanskvarn ser på förslaget i allmänhet med förvåning över det faktum att den nya gränsdragningen och bebyggelse med bilvägar helt tycks negligera det ansvar man har som ansvarsbärande myndighetsutövare att i enlighet med FN:s konvention om barnets rättigheter ta hänsyn till barnets bästa (artikel 3 - "Barnets bästa ska alltid komma i främsta rummet vid alla beslut som rör barn") och till barns rätt till lek och fritid (artikel 31) i en miljö som uppmuntrar till kreativt tänkande och rörelse (artikel 6) i en betydligt renare och friskare luft än den i stadsmiljö.

Nya vägar ska byggas för att förbinda ny bebyggelse med befintliga vägar. Dessa kommer enligt plan att dras utanför förskolan Trollstugan och bakom Skanskvarnsskolan, en skola som planeras utökas från dagens 491 elever till 900. Har någon frågat barnen och ungdomarna om deras åsikter? (artikel 12). För barnens och kommande generationers skull - bevara den unika miljön med ädelträd, gammal tallskog och koloniträdgårdar.

Vi i Koloniträdgårdsföreningen Skanskvarn menar att det inte kan vara Årstaskogen som ska ta ansvaret för hela stadens behov av nya bostäder.

Så här skriver Katarina Luhr i debattartikel i www.stockholmdirekt.se 29 september;

"Jag hade personligen gärna sett att hela skogen, holmarna och även området på andra sidan vattnet, blivit reservat om det varit möjligt, men vi måste ta ansvar och se till hela stadens behov, nu och för framtiden. Bostadsbristen i Stockholm är stor. Framtidens Stockholm har en ökad befolkning på samma markyta. Våra barn och barnbarn måste ha någonstans att bo och nu tar vi besluten som lägger grunden för en stadsplanering med både bostäder och skyddad natur i en stad där vi även i framtiden ska kunna promenera, leka, bada i rent vatten och andas ren luft."

Vid en närmare granskning av karta från Stockholm stads egna hemsida ser man att Årsta med omnejd planeras att vara extremt tätbebyggt inom 5 år. Inom en tidshorisont på ca 20 år kommer området att ha ökat sitt invånarantal på sällan skådat sätt i Stockholm stad.

Vi finner det därför oansvarigt att inte göra **hela** Årstaskogen till naturreservat, trots att det finns vetenskapliga bevis för att träden hjälper till att rena luften för staden och skogen hjälper stadens invånare att må bra.

Catharine Ward Thompson, SLU:s nya hedersdoktor i landskapsarkitektur forskar på att i stora drag undersöka hur människor påverkas av att bo med, respektive utan, tillgång till ett grönområde. Resultaten är tydliga. "Den första aspekten är fysisk hälsa. Vi är mer aktiva ute än inne, framför allt barn. Immunsystemet blir också starkare hos de som tillbringar tid vid ett grönområde".

Världshälsoorganisationen WHO delar bilden, och skriver på sin hemsida att grönområden främjar fysisk aktivitet och återhämtning, samt är viktiga för psykisk hälsa. "Risken att drabbas av psykisk ohälsa halveras hos de som besöker ett grönområde minst en gång i veckan. I studier har vi sett att stressade människor ofta pratar om att de vill ha frisk luft och lugn och ro".

Vi vill påminna om att i slutet av januari 2017 var luften på Hornsgatan på Södermalm, dvs tvärs över Årstaviken, sämre än i Peking som är en stad som är ökad för sina luftföroreningar. Återigen och slutligen – i ett läge som beskrivs ovan finner vi det oansvarigt att inte göra hela Årstaskogen till naturreservat eftersom hela Årstaskogen behövs för stadens invånare. (se bilaga 3)

Vi ber att få avsluta med - och kommentera - två väl valda citat från Skötselplanen

Skötselplan 2017-09-19 - sid. 5

"I stadsdelarna Årsta, Johanneshov, Liljeholmen, södra Högalid och västra Katarina bor cirka 52 000 personer som har Årstaskogen som sitt närmsta naturområde. För dessa invånare är Årstaskogen ett lättillgängligt skogsområde"

Så - för vem behöver området "tillgängliggöras"?

Skötselplan 2017-09-19 - sid. 5

"Befolkningen väntas öka till 61.600 år 2020 som ett resultat av ökat bostadsbyggande, framförallt när Liljeholmen är färdigutbyggt. De rekreativa sambanden mellan Liljeholmen och Hammarby och Södermalm är viktiga att upprätthålla liksom entréområden från Årstas bostadsområden."

Varför då ta bort en stor del av den faktiskt tillgängliga ytan av skogen?

Om man är seriös med att tillgängliggöra Årstaskogen för fler än de som redan i dag nyttjar skogen, varför inte nöja sig med att sätta upp skyltar, inrätta ett naturrum och möjligtvis toaletter, men låt bli exploateringen av skogen!

Kontorens ställningstagande

Reservatsgränsen har ändrats så att hela Trollparken med omgivning ingår i reservatet. I övrigt anser kontoren att den avgränsning som gjorts är en lämplig avvägning mellan Årstaskogens natur-, kultur- och rekreationsvärden och eventuellt framtida behov av förändrad markanvändning. De delar av Årstaskogen som lämnats utanför reservatet kommer i ett senare skede utredas för bebyggelse och infrastrukturåtgärder. I vilken utsträckning bebyggelse är lämplig i dessa områden, hushöjder, m.m. kommer då analyseras och utredas i sedvanlig ordning.

Nya kolonilotter, med eller utan stugor, kan anläggas i reservatet efter tillstånd, om det vid framtida stadsplanering framkommer att marken där kolonilotter ligger utanför reservatet behöver tas i anspråk för annan markanvändning.

Övriga, ej sakägare

Dianelunds koloniträdgårdsförening

Vi har inget emot naturreservatets nya gränser. Men om avsikten är att bygga höga hus så nära Dianelunds koloniområde (2 röda områden) motsätter vi oss å det bestämdaste mot att gränsen till naturreservatet ändrats i denna del.

Träden på bergslutningen vid koloniområdet ger redan idag vandrande solskugga för de lotter som ligger närmast skogen. Höga hus skulle ge koloniområdet en kompakt solskugga. Bostäder bör därför inte byggas så nära ett naturreservat som även omfattar koloniverksamhet där sol och luft har avgörande betydelse för odling och vistelse på och omkring lotterna.

Vi vill att de röda markerade områdena söder om koloniområdet över huvud taget inte används för att bygga bostadshus varken små eller stora. Det genuina och unika med Dianelund är just att koloniområdet är omgivet av grönska, inte av åttavåningshus. Bebyggelse brukar leda till asfalt och bilar och tystnaden som utmärker området försvinner.

Om området förvandlas till bostadsområde förändras således karaktären i grunden både för oss som vistas i området och för de många människor som promenerar där. Att ens tänka tanken på att bygga hus så nära vårt område, kan tyda på okunskap och okänslighet för områdets särart. De röda områdena är dessutom flacka ytor där tillgängligheten för människor som vistas i skogen är som bäst.

Storstockholms koloniträdgårdsförening

Föreningen Stor-Stockholms Koloniträdgårdar – FSSK har via sin medlemsförening, Skanskvarns koloniträdgårdsförening, fått ta del av det reviderade förslag till naturreservat för Årstaskogen som föreningen fått ett föreläggande om att besvara. Vi finner det inledningsvis mycket otillfredsställande att detta förslag inte tillsänts FSSK direkt, dels eftersom vi tidigare påpekat till stadsbyggnadsnämnden att förslag som påverkar koloniträdgårdsverksamheten alltid bör sändas för yttrande till FSSK, dels eftersom FSSK även medverkat med ett yttrande i den tidigare hanteringen av detta ärende.

I huvudsak vill vi i nuläget hänvisa till vad vi sagt i vårt tidigare yttrande från 2014-08-26.

I första hand är vi fortfarande kritiska till att även det nu föreliggande förslaget medför att inte samtliga kolonilotter i Skanskvarns koloniträdgårdsförening föreslås ingå i naturreservatet. Detta är mycket olyckligt inte enbart för att öka säkerheten för föreningens fortsatta existens, utan även för de befarade svåra konsekvenserna för föreningens interna verksamhet med olika hänsynstaganden och konflikter mellan föreningens medlemmar inom och utom reservatsgränserna. Vi uppmanar därför staden att i första hand även inkludera de 2 – 3 aktuella kolonilotterna inom naturreservatet. Skulle så inte vara möjligt anser vi att staden redan nu måste uttala en stark vilja till att erbjuda dessa lotter en möjlighet till flyttning. I första hand borde det undersökas om det är möjligt att redan nu avsätta motsvarande ersättningsytor inom naturreservatets gränser. Det kan även framhållas att frågan om att inkludera hela Skanskvarns koloniområde i naturreservatet är ett av de mest frekventa kraven bland alla remissvar och yttranden under samrådet 2014.

I vårt tidigare yttrande framhöll vi även behovet av att avsätta ytterligare markområden för koloniträdgårds- och fritidsodlingsverksamhet. I samband med det nu föreliggande förslaget ingår även en möjlighet för staden att ytterligare ta befintliga grönytor (park- och naturmark) i anspråk för bostadsbyggande och förtätning av stadsmiljön. Vi ser redan idag en kraftigt ökad exploatering av de gröna markområdena i Årsta och närliggande stadsdelar. Av erfarenhet och med hänvisning till den avsevärt ökade efterfrågan på odlingslotter och kolonilotter som våra föreningar kan redovisa inser vi att vi i framtiden kommer att möta en allt större efterfrågan på koloni- och fritidsträdgårdslotter i Stockholm, inte minst i Årstaområdet. Av den anledningen vill vi återigen påpeka möjligheten av att redan i samband med naturreservatsbildningen markera lämpliga ytor inom reservatsgränsen där sådana trädgårdar kan skapas. Detta

kan t ex göras genom ett tillägg i skötselanvisningen för bl a den före detta trädgården vid Sköntorps gård i anslutning till Årstalidens fritidsträdgårdar.

En annan aspekt på det föreliggande förslaget anser vi vara den påverkan som den inplanerade exploateringen av ytterligare delar av Årstaskogen intill det föreslagna naturreservatet utgör. Vi befarar att en så tätt liggande exploatering kan få allvarliga konsekvenser för naturvårdsområdets kvaliteter liksom för de närliggande koloniträdgårdsområdena. En alltför tät bebyggelse strax utanför naturvårdsområdet kommer att starkt påverka förutsättningarna för de för området så viktiga ekologiska spridningskorridorerna. Likaså kan en sådan framtida bebyggelse starkt påverka förutsättningarna för odlingsverksamheten i koloniträdgårdarna. Därmed försvagas även förutsättningarna för att upprätthålla den goda biologiska mångfalden i området.

Slutligen vill vi ändå i detta yttrande förorda att staden snarast bildar Årstaskogens naturreservat för att inte ytterligare fördröja detta viktiga ställningstagande. En del av våra ovan framförda synpunkter kan möjligen redan nu tas in i ett sådant beslut. Andra delar får vi eventuellt återkomma med i samband med kommande planförslag för de kringliggande områdena.

Vi vill även påtala att vi samrått med våra tre medlemsföreningar i området kring detta yttrande, men att vi även uppmanar dem att om de så önskar sänder in egna kompletterande yttranden.

Kontorens ställningstagande

De delar av Årstaskogen som lämnats utanför reservatet kommer i ett senare skede att utredas för bebyggelse och infrastrukturåtgärder. I vilken utsträckning bebyggelse är lämplig i dessa områden, hushöjder, m.m. kommer då utredas i sedvanlig ordning.

Nya kolonilotter kan anläggas i reservatet efter tillstånd.

Kontorens sammanvägda ställningstagande

Kontoren anser att samrådssvaren ger stöd för att inrätta naturreservat i Årstaskogen. Med anledning av de synpunkter som framförts under samrådet har följande frågor beaktats:

- Reservatsgränsen har ändrats så att hela Trollparken med omgivning ingår i reservatet.
- Vissa förtydliganden har gjorts i föreskrifterna samt i undantagen till föreskrifterna.

- Skötselplanen har förtydligats när det gäller båtklubbarnas vinterförvaring och tillståndsplikt för trädfällning i koloniområdena.

Några övriga förändringar av förslaget till reservatsbeslut anser kontoren inte behöver göras.